

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Освітня програма «Публічне адміністрування»

УДК 343.8:328.185(477)

ПОРУШЕННЯ ВИМОГ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ЯК ПІДСТАВА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ: ПРОЛЕМНІ ПИТАННЯ НОРМАТИВНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА МОЖЛИВІ ВАРІАНТИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

***В. В. Бойко**, магістр спеціальності Публічне управління та адміністрування освітня програма «Публічне адміністрування»
Г. В. Лаврик, д. ю. н., професор – науковий керівник*

Анотація. Автором досліджено склад правопорушення, передбаченого ст. 1726 КУпАП, надано характеристику його елементів та поглиблено на цій основі доктринальні засади визначеної проблематики, зокрема детерміновано безпосередній об'єкт порушення вимог фінансового контролю.

Ключові слова: адміністративні правопорушення, запобігання корупції, фінансовий контроль.

Abstract. The author investigated the composition of the offense under Art. 1726 of the Code of Administrative Offenses of Ukraine, the characteristics of its elements are given and the doctrinal foundations of a certain problem are deepened on this basis, in particular the immediate object of violation of the requirements of financial control.

Key words: administrative offenses, prevention of corruption, financial control.

Постановка проблеми. Останнім часом одним з найбільш обговорюваних громадськістю питань є подання декларацій особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. У засобах масової інформації та мережі Інтернет ширяться відомості про очевидну недостовірність даних, що вказуються такими особами, а також численні факти неподання декларацій. Причина численних правопору-

шень у цій сфері вбачається в першу чергу у недосконалості законодавчого регулювання визначеної групи суспільних відносин.

Формулювання мети. З огляду на зазначене вважаємо за необхідне провести аналіз норм КУпАП, якими встановлюється відповідальність за порушення вимог фінансового контролю.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідальність за невиконання вимог фінансового контролю передбачено статтею 1726, яку включено до глави 13-А КУпАП «Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією». Згідно з ч. 1 ст. 1 ЗУ «Про запобігання корупції» правопорушення, пов'язане з корупцією – це діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені цим Законом вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

Корупція – це використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 ЗУ «Про запобігання корупції», наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 ЗУ «Про запобігання корупції», або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей. Відповідно, корупційне правопорушення – це таке діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 ЗУ «Про запобігання корупції», за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

На цій основі можна визначити, що за діяння, які пов'язані з протиправним використанням особою наданих їй службових повноважень або пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб, адміністра-

тивні стягнення не накладаються, а передбачено більш суворий вид відповідальності – кримінальну.

Водночас КК України передбачено відповідальність не тільки за корупційні, але й за правопорушення, пов'язані із корупцією. Так, ст. 3661 КК України встановлено відповідальність за декларування недостовірної інформації 4. Критерієм відмежування правопорушення, передбаченого ст. 1726 КУпАП, від злочину за ст. 3661 КК є об'єктивна сторона.

Об'єктивна сторона першого виявляється у: 1) несвоєчасному поданні без поважних причин декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; 2) неповідомленні про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; 3) несвоєчасному повідомленні про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; 4) неповідомленні особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, про суттєві зміни у майновому стані; 5) несвоєчасному повідомленні особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, про суттєві зміни у майновому стані; 6) поданні завідомо недостовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, якщо такі відомості відрізняються від достовірних на суму від 100 до 250 прожиткових мінімумів для працездатних осіб.

Усі склади є формальними. Строки подання декларації визначаються положеннями ст. 45 ЗУ «Про запобігання корупції», з яких слідує, що несвоєчасне подання декларації за минулий рік має місце, коли її подано 1 квітня поточного року або пізніше – щодо осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також тих, які припиняють діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування (останні подають декларації за період, не охоплений раніше поданими деклараціями, наступного року після припинення діяльності незважаючи на факт її припинення).

Окремо встановлено строки подання декларації для осіб, які претендують на зайняття посади, пов'язаної із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування. Такими особами декларацію за минулий рік має бути подано до призначення або обрання на відповідну посаду. При цьому згідно з п. 8 ч. 1 ст. 25 ЗУ «Про державну службу» особа, яка бажає взяти участь у конкурсі на зайняття вакантної посади державного службовця, зобов'язана подати до конкурсної комісії декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік. Враховуючи, що відповідно до ч. 2 ст. 10 ЗУ «Про службу в органах місцевого самоврядування» про-ведення конкурсу при прийнятті на службу в органи місцевого самоврядування здійснюється в порядку, визначеному законодавством України про державну службу 8, норми чинного законодавства виключають можливість несвоєчасного подання декларації, вже після призначення або обрання на відповідну посаду державної служби або служби в органах місцевого самоврядування, оскільки її неподання є підставою для відмови в участі у конкурсі. Відповідно, осіб, які претендують на зайняття посади, виключено з переліку суб'єктів, яких може бути притягнуто до відповідальності за нормами ст. 1726 КУпАП та ст. 3661 КК України.

Поважними причинами пропуску строків подання декларації є перебування у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами або для догляду за дитиною, тимчасова непрацездатність, перебування за межами України, під вартою. Особи, що пропустили строк, зобов'язані подати декларацію за звітний рік до 31 грудня.

Щодо строків повідомлення про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, то вони визначаються відповідним Порядком, затвердженим Рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції від 06.09.2016 № 20. Так, у разі відкриття суб'єктом декларування або членом його сім'ї валютного рахунка в установі банку-нерезидента суб'єкт декларування зобов'язаний письмово повідомити про це Національне агентство у десятиденний строк

з дня, коли суб'єкт декларування чи член його сім'ї відкрив зазначений валютний рахунок, або з дня, коли суб'єкту декларування стало відомо або повинно було стати відомо про відкриття зазначеного валютного рахунку членом його сім'ї. Суб'єкт декларування заповнює форму повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента та надсилає повідомлення у вигляді паперового документа до Національного агентства засобами поштового зв'язку рекомендованим листом з повідомленням про вручення. Повідомлення також може бути надіслане через власний персональний електронний кабінет у вигляді сканованої копії чи фотозображення через мережу Інтернет з використанням програмних засобів Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Строки повідомлення про суттєві зміни у майновому стані особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, визначаються Формою повідомлення про суттєві зміни в майновому стані суб'єкта декларування, затвердженою Рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції від 10.06.2016 № 3. Так, відповідний суб'єкт не пізніше ніж на десятий календарний день з дня отримання доходу або придбання майна зобов'язаний повідомити про це Національне агентство з питань запобігання корупції. При цьому під суттєвою зміною у майновому стані суб'єкта декларування розуміється отримання ним одноразового доходу або придбання майна на суму, яка перевищує 50 мінімальних заробітних плат, встановлених на 01 січня року, у якому подається повідомлення. Якщо вартість майна перевищує 50 мінімальних заробітних плат, але була сплачена частинами, то повідомлення про суттєві зміни в майновому стані подається після переходу права власності на таке майно. Дохід, який був нарахований, але не сплачений (не отриманий), не повідомляється.

Ч. 4 ст. 1726 КУпАП закріплює відповідальність за подання завідомо недостовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Подібний склад закріплено ст. 3661 КК України.

Критерієм розмежування є розмір грошової суми, на яку задекларована інформація відрізняється від достовірних відомостей. Так, адміністративна відповідальність настає у разі, якщо такі відомості відрізняються від достовірних на суму від 100 до 250 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, кримінальна – у разі, якщо на суму понад 250 прожиткових мінімумів для працездатних осіб. Слід також звернути увагу на те, що умисне неподання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, є кримінально караним, – можливість накладення на винну особу за таке діяння адміністративного стягнення Законом не передбачена. Таким чином, КК України закріплено лише два склади кримінально карних діянь у сфері фінансового контролю – умисне неподання суб'єктом декларування декларації, а також подання суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей у декларації, якщо такі відомості відрізняються від достовірних на суму понад 250 прожиткових мінімумів для працездатних осіб. Суб'єкт відповідальності є спеціальним – особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, які згідно з вимогами ч. 1 та ч. 2 ст. 45 ЗУ «Про запобігання корупції» виступають суб'єктами декларування.

Встановлено, що обов'язок подання декларацій покладається на таких суб'єктів:

а) Президент України, Голова Верховної Ради України, його Перший заступник та заступник, Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр України, віце-прем'єр-міністри України, міністри, інші керівники центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України, та їх заступники, Голова Служби безпеки України, Генеральний прокурор, Голова Національного банку України, Голова та інші члени Рахункової палати, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Голова Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Голова Ради міністрів Автономної Республіки Крим;

б) народні депутати України, депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати місцевих рад, сільські, селищні, міські голови;

в) державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування;

г) військові посадові особи Збройних Сил України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та інших утворених відповідно до законів військових формувань, крім військовослужбовців строкової військової служби;

г) судді, судді Конституційного Суду України, Голова, заступник Голови, члени, інспектори Вищої ради правосуддя, посадові особи секретаріату Вищої ради правосуддя, Голова, заступник Голови, члени, інспектори Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, посадові особи секретаріату цієї Комісії, посадові особи Державної судової адміністрації України, присяжні (під час виконання ними обов'язків у суді);

д) особи рядового і начальницького складу державної кримінально-виконавчої служби, податкової міліції, особи начальницького складу органів та підрозділів цивільного захисту, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України;

е) посадові та службові особи органів прокуратури, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, дипломатичної служби, державної лісової охорони, державної охорони природно-заповідного фонду, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної податкової політики та державної політики у сфері державної митної справи;

є) члени Національного агентства з питань запобігання корупції;

ж) члени Центральної виборчої комісії;

з) поліцейські;

и) посадові та службові особи інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим;

і) члени державних колегіальних органів;

ї) посадові особи юридичних осіб публічного права, окрім зазначених вище, які для цілей ЗУ «Про запобігання корупції» прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Зміст ч. 5 ст. 45 ЗУ «Про запобігання корупції» дає змогу конкретизувати перелік суб'єктів, що входять до останньої категорії осіб із зазначених, зокрема це: керівники закладів охорони здоров'я центрального, обласного, районного, міського (міст обласного значення, міст Києва та Севастополя) рівня; керівники вищих навчальних закладів та їх заступники; президенти Національної академії наук України та національних галузевих академій наук, перші віце-президенти, віце-президенти та головні учені секретарі Національної академії наук України та національних галузевих академій наук, інші члени Президії Національної академії наук України та президій національних галузевих академій наук, обрані загальними зборами Національної академії наук України та національних галузевих академій наук відповідно, керівники науково-дослідних інститутів та інших наукових установ 14. Суб'єктивна сторона правопорушення визначається ставленням до наслідків і характеризується наявністю вини у формі прямого чи непрямого умислу 15. Провівши аналіз об'єктивної сторони, суб'єкта та суб'єктивної сторони, можемо звернутися до найскладнішого питання в межах визначеної проблематики – об'єкта правопорушення. Складнощі у його детермінації пов'язані із тим, що натепер назва глави 13-А КУпАП викладена в редакції ЗУ «Про запобігання корупції» від 14.10.2014. До того ця глава мала назву «Адміністративні корупційні правопорушення» та, відповідно, закріплювала інший перелік діянь, за які особи, винні у їх вчиненні, притягувалися до адміністративної відповідальності. До моменту закріплення законодавцем нового розподілу правопорушень на корупційні та пов'язані із корупцією об'єкт адміністративного делікту за ст. 1726 визначався як суспільні відносини у сфері державного управління, а також у сфері запобігання та протидії корупції.

Висновки. Спираючись на все викладене вище, пропонуємо родовий об'єкт правопорушень, передбачених главою 13-А КУпАП, визначити як суспільні відносини у сфері забезпечення дотримання вимог, заборон та обмежень, встановлених ЗУ «Про запобігання корупції», особами, уповноваженими на виконання

функцій держави або місцевого самоврядування. У свою чергу, безпосереднім об'єктом недотримання вимог фінансового контролю є суспільні відносини у сфері декларування доходів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Список використаних інформаційних джерел

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 49. – Ст. 2056.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1122.
4. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII // Відомості Верховної Ради. – 2016. – № 4. – Ст. 43.
5. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 № 2493-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 33. – Ст. 175.
6. Методичні рекомендації щодо заповнення декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та іншими особами [Електронний ресурс] // Видання «Держслужбовець», 2016. – Режим доступу: <http://dpa.court.gov.ua>. – Назва з екрана.
7. Про затвердження Порядку інформування Національного агентства з питань запобігання корупції про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента та внесення зміни до Порядку формування, ведення та оприлюднення (надання) інформації Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування [Електронний ресурс]: Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 06.09.2016 № 20. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1366-16>. – Назва з екрана.

8. Про затвердження Форми повідомлення про суттєві зміни в майновому стані суб'єкта декларування [Електронний ресурс]: Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 10.06.2016 № 3. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0961-16>. – Назва з екрана.
9. Відповідальність за порушення вимог фінансового контролю [Електронний ресурс]: стаття. – Режим доступу: <http://omr.gov.ua/ru/administration/suvorovska/58049>. – Назва з екрана.
10. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс] / Р. А. Калюжний, А. Т. Комзюк, О. О. Погрібний. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1391071950261/pravo/porushennya_vimog_finansovogo_kontrolyu. – Назва з екрана.

УДК 343.8:328.185(477)

НЕЗАКОННЕ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЇ, ЩО СТАЛА ВІДОМА ОСОБІ У ЗВ'ЯЗКУ З ВИКОНАННЯМ СЛУЖБОВИХ ПОВНОВАЖЕНЬ, ЯК ПІДСТАВА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ

*І. В. Журавель, магістр спеціальності Публічне управління та адміністрування освітня програма «Публічне адміністрування»
Г. В. Лаврик, д. ю. н., професор – науковий керівник*

Анотація. У статті проаналізовані положення чинного законодавства України, які регулюють питання адміністративної відповідальності публічних службовців за вчинення правопорушень, пов'язаних із незаконним використанням інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень.

Ключові слова: публічний службовець, інформація, службова інформація, незаконне використання інформації, корупція, суб'єкт правопорушення, адміністративне правопорушення, адміністративна відповідальність.

Abstract. The article analyzes the provisions of the current legislation of Ukraine, which regulate the issues of administrative